

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.05.1960, sp. zn. 4 Cz 13/60, ECLI:CZ:NS:1960:4.CZ.13.1960.1

Číslo: 57/1960

Právní věta: Nárok na zaplacenie manka môže podnik uplatniť proti hmotne zodpovednému zamestnancovi a zamestnancovi konajúcemu za podnik, ktorý škodu spoluzavinil, súčasne v jednej žalobe. Pre účinnosťou zák. č. 71/1958 Zb. išlo o záväzok solidárny, podľa § 340 obč. zák., podľa ktorého sa podnik mohol domáhať solidárnej náhrady škody podľa svojej voľby na obidvoch spoludlžníkoch, pričom hmotne zodpovedný zamestnanec zodpovedal len do výšky podielu pripadajúceho naňho podľa § 348 obč. zák. a zamestnanec konajúci za podnik do celej výšky škody. Po účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. hmotne zodpovedný zamestnanec aj zamestnanec konajúci za podnik zodpovedajú podľa miery zavinenia (§ 6 odst. 2 cit. zák.), pri čom súd nie je pri rozhodovaní o výške podielov týchto zamestnancov viazaný návrhmi účastníkov.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 27.05.1960

Spisová značka: 4 Cz 13/60

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

Předpisy: 141/1950 Sb. § 348 71/1958 Sb. § 3 odst. 2
§ 4 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57/1960 sb. rozh.

Nárok na zaplacenie manka môže podnik uplatniť proti hmotne zodpovednému zamestnancovi a zamestnancovi konajúcemu za podnik, ktorý škodu spoluzavinil, súčasne v jednej žalobe.

Pre účinnosťou zák. č. 71/1958 Zb. išlo o záväzok solidárny, podľa § 340 obč. zák., podľa ktorého sa podnik mohol domáhať solidárnej náhrady škody podľa svojej voľby na obidvoch spoludlžníkoch, pričom hmotne zodpovedný zamestnanec zodpovedal len do výšky podielu pripadajúceho naňho podľa § 348 obč. zák. a zamestnanec konajúci za podnik do celej výšky škody.

Po účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. hmotne zodpovedný zamestnanec aj zamestnanec konajúci za podnik zodpovedajú podľa miery zavinenia (§ 6 odst. 2 cit. zák.), pri čom súd nie je pri rozhodovaní o

výške podielov týchto zamestnancov viazaný návrhmi účastníkov.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 27. mája 1960, 4 Cz 13/60.)

Žalobou podanou 6. novembra 1957 na ľudovom súde v Pezinku žiadal žalujúci podnik štátneho obchodu zaplatať manka vo výške 115 841,36 Kčs, ktoré spôsobila z nedbalosti žalovaná hmotne zodpovedná zamestnankyňa. Nárok na zaplatať manka uplatnil tiež proti hlavnému účtovníkovi, konajúcemu za podnik a spoluzavinivšiemu škodu, a to proti obidvom solidárne podľa § 340 obč. zák.

Ľudový súd v Pezinku rozsudkom z 15. decembra 1958 uznal žalovanú hmotne zodpovednú zamestnankyňu povinnou zaplatiť žalobcovi z titulu manka 73 785,15 Kčs s prísl. a žalobu ohľadom žalovaného hlavného účtovníka zamietol s tým, že žalujúci podnik má právom regresu vymáhať na ňom pohľadávku v osobitnej žalobe. Súčasne uznal ľudový súd na spoluzavinenie podniku podľa § 348 obč. zák. na manku spôsobenom žalovanou hmotne zodpovednou zamestnankyňou.

Tento rozsudok ľudového súdu sa stal právoplatným, pokiaľ ide o žalovaného hlavného účtovníka.

Najvyšší súd vyslovil na sťažnosť generálneho prokurátora, že rozsudkom ľudového súdu, pokiaľ ním bola zamietnutá žaloba proti žalovanému hlavnému účtovníkovi, bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

Podnik je právnickou osobou, u ktorej môže zavinenie záležať len v konaní fyzických osôb, ktoré konajú za podnik v medziach svojho oprávnenia. Zavinenie týchto osôb je teda zásadne zavinením podniku. Ak bola škoda takto spoluzavinená poškodeným podnikom, je potrebné použiť ustanovenia § 348 obč. zák., poťažne za účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. ustanovenia § 3 odst. 2, § 4 odst. 1 cit. zák. Zák. č. 71/1958 Zb. vyslovil potom v § 3 odst. 2 povinnosť podniku domáhať sa náhrady škody na zamestnancovi, ktorý konajúc za podnik spoluzavinil škodu (porov. § 3 odst. 2, § 4 odst. 1 cit. zák.).

Nárok proti osobe konajúcej za podnik, ktorá je zamestnancom podniku a ktorá škodu spoluzavinila, a proti hmotne zodpovednému zamestnancovi, ktorý prevzal zodpovednosť za hodnoty sverené k vyúčtovaniu, je možno uplatniť súčasne v jednej žalobe, ako Najvyšší súd vyslovil už v stanovisku občianskoprávneho kolégia č. Ec 359/59, pravdaže za odchylného právneho stavu potiaľ, že pred účinnosťou zák. č. 71/1958 Zb. išlo o záväzok solidárny podľa § 340 obč. zák., podľa ktorého sa podnik mohol domáhať solidárnej náhrady škody podľa svojej voľby na obidvoch spoludlžníkoch, zatiaľ čo podľa zák. č. 71/1958 Zb. (§ 6 odst. 2) ide o delenú zodpovednosť vzhľadom na to, že v prípade, ak zodpovedá podniku za vzniklú škodu viac zamestnancov, určuje sa výška náhrady škody pre každého osobitne podľa miery jeho zavinenia.

Rozdiel v právnej situácii pred vydaním zákona č. 71/1958 Zb. a po jeho účinnosti spočíva teda v tom, že podľa stavu pred vydaním zákona č. 71/1958 Zb. zodpovedá zamestnanec konajúci za podnik a vedúci predajne solidárne, vedúci predajne však len do výšky podielu pripadajúceho naňho podľa § 348 obč. zák., zamestnanec konajúci za podnik potom do celej výšky škody; ten sa totiž § 348 obč. zák. dovolávať nemôže, nakoľko vedúci predajne, hoci je tiež zamestnancom podniku konajúcim ináč za podnik, s ním vôbec nevyjednával, keď zaviniť manko, tým menej vyjednával s ním za podnik. Naproti tomu podľa zák. č. 71/1958 Zb., kedy podiely na náhrade škody sa určujú podľa miery zavinenia každého zamestnanca (§ 6 odst. 2 cit. zák.) a kedy súd nie je pri rozhodovaní o výške podielov jednotlivých zamestnancov na náhrade škody viazaný návrhmi účastníkov, musí rozhodnúť – a to odchytkou od zásady ináč podľa občianskeho súdneho poriadku platnej, hoci aj výslovne nevyjadrenej, že súd je viazaný návrhmi strán – bez zreteľa na návrhy účastníkov. Zamestnávateľ v úlohe žalobcu – aj s prizretím k § 405 o. s. p. – nemusí uviesť u každého zamestnanca, koľko žiada z titulu náhrady škody, ale stačí, keď žaluje všetkých zamestnancov ako samostatných spoločníkov v

spore na celú sumu náhrady škody (nie solidárne, ale podľa delenej zodpovednosti v zmysle § 6) a súd potom v rozsudku určí podiely. Aj keď sa podnik domáha vyslovenia solidárneho záväzku niekoľkých žalovaných, hoci podľa § 6 odst. 2 a § 19 zák. č. 71/1958 Zb. sú zodpovední len podielmi podľa miery zavinenia, nemôže súd zamietnuť žalobu, a to ani vtedy nie, keby podnik zotrval napriek poučeniu a návrhu, ktorý mu musí súd dať podľa § 7 o. s. p., na požiadavke solidárneho odsúdenia, ale vyhovie žalobnému návrhu do výšky podielu jednotlivých žalovaných zamestnancov na náhrade podľa § 6 odst. 2 a v ďalšom (tj. ohľadom sumy, ktorá presahuje podiely na žalovaných podľa § 6 odst. 2 pripadajúce) žalobu zamietne. Vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným ide tu totiž o menej ako bolo žiadané a nie o nárok iného obsahu. Tento postup zodpovedá tiež zásade zvýšenej ochrany socialistickej právnickej osoby vyjadrenej v § 21 obč. z. (porov. stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu z 15. apríla 1959 č. 1 Ec 41/1959, uverejnené pod č. 34/1959 Zb. rozh.).

Ľudový súd rozhodol o veci už za účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. a mal preto prípad posudzovať podľa ustanovenia tohto zákona (§ 19 cit. zák.). Mal preto v prípade pôvodnej žalobnej žiadosti uplatnenej za skôr platného právneho stavu, postupovať ako bolo hore uvedené, tj. dať žalujúcemu podniku poučenie a návrh podľa § 7 o. s. p. a vyhovieť žalobe aj proti žalovanému hlavnému účtovníkovi - v prípade, že je dané jeho zavinenie na škode - a to do výšky podielu naňho pripadajúceho.

Súd nemohol však žalobu proti tomuto žalovanému zamietnuť, beztoho, že by o nej meritorne konal a nemohol tiež odkázať žalujúci podnik, aby právom regresu vymáhal náhradu škody na žalovanom hlavnom účtovníkovi v osobitnej žalobe. Aj za právneho stavu po účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. je totiž možno v jednej žalobe uplatniť nárok na náhradu škody proti zamestnancovi, ktorý prevzal zodpovednosť za hodnoty zverené k vyúčtovaniu a súčasne aj nárok proti zamestnancovi podniku konajúcemu za podnik, ktorý škodu spoluzavinil (§ 412 o. s. p.), ako bolo uvedené v stanovisku občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu z 1. júla 1959 č. 1 Ec 99/59, uverejnenom pod č. 1/60 Zb. rozh. Odkaz žalujúceho podniku na novú žalobu proti žalovanému hlavnému účtovníkovi nemá v zákone opory.

Pokiaľ ľudový súd podľa zásad hore uvedených nepostupoval, porušil zákon v ustanoveniach § 6 odst. 2 a § 2 odst. 2 zák. č. 71/1958 Zb.